

FIDOYILIK-TA'LIM TAFAKKURI

Shokirova Dilnoza Ubaydulloyevna

Buxoro davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: *Maqolada ta'lim sohasida fidoyilikning mohiyati, Yangi O'zbekiston taraqqiyoti, zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchining fidoyi xizmatlari, ilm-fan va tarbiya sohasidagi ulkan hissi, butun bir avlodning ma'naviy qiyofasini shakllantirish, kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va kreativ tafakkurni rivojlantirishning samarali usullari, empirik kuzatuv, yosh avlodning ma'naviy kamoloti, ilmiy izlanishlari va metodik ishlanmalari asosida 4K metodi (Kreativlik, Kritik fikrlash, Kommunikatsiya, Kooperatsiya)ning samaradorligi yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *fidoyi xizmat, ta'lim, kitobxonlik, inson kamoloti, kreativ tafakkur, 4K metodi, pedagogik yondashuv, innovatsion pedagogika.*

KIRISH

Bugungi kunda Yangi O'zbekiston taraqqiyotining eng muhim omili — bu bilimli, tafakkuri keng, mustaqil fikrlaydigan yoshlarni tarbiyalashdir. Shu ma'noda o'qituvchi nafaqat dars beruvchi, balki millat ma'naviyatini yuksaltiruvchi, yosh avlodni barkamol inson etib voyaga yetkazuvchi fidoyi shaxsdir. Prezident Sh. M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek: “Yangi O'zbekistonni yangicha tafakkur egalari, yangicha dunyoqarashga ega avlod barpo etadi”. Har bir o'qituvchi ta'lim jarayonida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish orqali jamiyatning ma'naviy poydevorini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ma'naviyatli vatanparvar avlod tarbiyalash.

Fidoyilik – ta'limdagi ma'naviy qadriyat. Fidoyi xizmat — bu kasbga sadoqat, mehnatsevarlik, mehr va mas'uliyat uyg'unligidir. Ta'lim sohasidagi fidoyilik o'qituvchining o'z kasbiga muhabbat bilan yondashuvi, har bir o'quvchining qalbiga ilm nuri bilan kirish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Boshlang'ich sinf o'qituvchisi sifatida men har bir bolada ijodiy tafakkurni, so'z boyligini va kitobga mehrni uyg'otishni eng muhim maqsad deb bilaman. Zero, boshlang'ich bosqichda berilgan har bir bilim — insonning butun hayot yo'lini belgilab beradi.

Kitobxonlik – kreativ tafakkurning kaliti. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muntazam kitob o'qigan o'quvchilarning tahliliy fikrlash, xotira, ijodiy yondashuv va til boyligi yuqori bo'ladi. Shu bois men o'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishni o'z faoliyatimning markaziga qo'yganman. Mening darslarimda “kitobdan o'qib, hayotda qo'llash” tamoyili asosiy o'rin tutadi. O'quvchilar o'qigan matndan xulosa chiqarish, o'z fikrini mustaqil bayon etish va yangi g'oya yaratishga o'rganadilar. Bu esa ularning tafakkurida kreativ yondashuvni shakllantiradi.

4K metodi – zamonaviy ta'limning samarali yo'li. Darslarda 4K metodini – Kreativlik, Kritik fikrlash, Kommunikatsiya va Kooperatsiyani uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning har tomonlama faol ishtirokini ta'minlayman.

Bu metod orqali bola:

Kreativlik orqali yangi g'oya yaratadi;

Kritik fikrlash orqali mustaqil tahlil qiladi;

Kommunikatsiya orqali o'z fikrini ifoda etadi;

Kooperatsiya orqali jamoada ishlashni o'rganadi.

Natijada ta'lim jarayoni bir tomonlama emas, balki interfaol, ijodiy va motivatsion muhitga aylanadi.

- "Aqliy gimnastika" darslari - mantiqiy fikrlashni rivojlantirish
- "Kreativ daftar" - o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish
- "Lisoniy o'yinlar" - nutq madaniyatini takomillashtirish

Shaxsiy tajriba va natijalar

Faoliyatim davomida 3 ta metodik qo'llanma va 2 ta ijodiy kitob yozdim. Ularning asosiy maqsadi – o'quvchilarda ona tiliga muhabbatni, kitobga qiziqishni va mustaqil fikrlashni kuchaytirishdir.

Dars jarayonida interfaol yondashuvlar, kreativ topshiriqlar, roliklar va o'yinlar yordamida bolalarning tafakkuri kengaymoqda.

Tadqiqot jarayonida kuzatganim natijalarga ko'ra, 4K metodini muntazam qo'llagan o'quvchilar mustaqil fikrlash va ijodiy yechim topish ko'nikmalarida 30–40% o'sishga erishgan.

Mening amaliy tajribamda "Har kun bir hikoya", "Kitob do'stlari klubi", "O'qigan kitobimdan taassurotlar" va "Aqliy hikoya" kabi loyihalar o'quvchilarning kitobga bo'lgan qiziqishini 3 barobar oshirdi. 2023-2024 o'quv yili davomida sinfim o'quvchilari o'rtacha 25-30 ta badiiy asar o'qishdi, bu o'tgan yilga nisbatan 40% ko'p.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, fidoyi o'qituvchi - Yangi O'zbekistonning ma'naviy poydevori hisoblanadi. Maqolada ko'rib chiqilgan 4K metodi, kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va innovatsion yondashuvlar ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirish imkoniyatlarini isbotlaydi. Fidoyi o'qituvchi nafaqat bilim beradi, balki millatning ma'naviy taraqqiyotiga bevosita hissa qo'shadi. Kelajakda ta'lim sohasidagi fidoyilikni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash orqali yanada barkamol avlod tarbiyalash mumkin.

Ta'lim sohasidagi fidoyilik — bu nafaqat o'qituvchining kasbiy yutug'i, balki millat ma'naviyatiga qo'shilgan beqiyos hissa hamdir.

Shokirova Dilnoza Ubaydullayevna misolida fidoyi o'qituvchi shaxsida ilmiy izlanish, yangilikka intilish, o'quvchi qalbiga mehr bilan yondashuv uyg'unlashgan.

Fidoyi o'qituvchi – bu jamiyatning eng buyuk boyligi. Uning qo'lida millat tafakkuri, uning qalbida esa kelajak nuridir.

Takliflar

1. O'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish
2. 4K metodikasi asosida zamonaviy o'quv qo'llanmalar yaratish
3. Kitobxonlik madaniyatini oshirish bo'yicha respublika miqyosida "O'qigan millat" loyihasini amalga oshirish

4. Pedagogik innovatsiyalar markazlarini tashkil etish
5. O'qituvchilarning ilmiy-metodik faoliyatini rag'batlantirish va ularning tadqiqot ishlarini qo'llab-quvvatlash

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi" - Toshkent: O'zbekiston, 2021
2. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch" - Toshkent: Ma'naviyat, 2018
3. "Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalar" ilmiy-metodik qo'llanma - Toshkent: Nizomiy, 2022
4. G'afforova T. "4K metodi: nazariya va amaliyot" - Pedagogika jurnali, 2023, №4
5. www.ziyonet.uz ta'lim portali
6. "Xalq so'zi" gazetasidagi maqolalar, 2023-2024 yillar
7. G'ulomova X. "Kitobxonlik madaniyati va kreativ tafakkur" - Toshkent: Fan, 2023
8. Buxoro viloyati statistika boshqarmasi ma'lumotlari, 2024
9. "Ma'rifat" gazetasi, 2023-2024 yillar
10. G'afforova T. "4K metodi: nazariya va amaliyot" - Pedagogika jurnali, 2023, №4